

Voor de Vrijheid.

Het leven is niet 's levens hoogste goed.

Het is niet waar, dat iemand al wat hij heeft, zal geven voor zijn leven. Dat moge Satan beweren, (Job II: 4.) maar de geschiedenis en het dagelijksch leven beide bewijzen overvloedig, dat de mensch, die van Gods geslacht is en naar Gods beeld is geschapen, zijn leven wel wil geven voor wat hij van meerder waardij acht dan het leven zelf.

En nu denk ik niet aan hen, die met onverschillige minachting van het leven zich roekeloos in gevaar be-geven, en het leven, dat God hun gaf, op het spel zetten voor de eer van een wereldrecord in loopen of zwemmen, in eten en in vasten zelfs. Zulke dwazen kennen de waarde van het leven niet, en verdienen daarom zelfs de eer niet, die zij nog meenen te verwerven.

Maar ik denk aan den onderzoeker, die in het belang van de wetenschap onbekende binnenlanden en ondoor-gronde wildernissen doorvorscht, die koude of hitte, ver-moeienis en koortsgevaar, ontmoetingen met wild gedierte en soms nog wilder menschen trotseert, om plant- en dierkunde, aardrijkskunde en meteorologie te verrijken met wat tot dusver verborgen bleef. En aan den stillen geleerde, die in zijn laboratorium de stoffen in hun samenstelling ontleeft en bijeenvoegt, die met geheimzin-nige lichtstralen en magnetische of electricische werkingen werkt, om verborgen krachten en eigenschappen der natuur op te sporen, waarvan de menschheid profijt kan trekken, ook al weet hij, dat hij zich blootstelt aan hem bekende of onbekende gevaren. Ik denk aan de Colum-bussen, die de zeeën doorvorschten, om de wereld grooter te maken; aan de Moffats, die Afrika binnentrokken, om het Evangelie te brengen aan de blindste heidenen; aan de Morrisons, die met gevaar van hun leven zich waagden in China, toen geen Europeaan er zijn voet mocht zetten, alleen maar om de taal te leeren en China den Bijbel te kunnen geven. Die mannen wisten wel, wat het leven waard was; ze hadden het leven lief, maar er was iets, dat ze nog meer liefhadden, en voor dat meerdere gaven ze het mindere, ook al was het veel.

Dat deden ook de helden der vrijheid, die hun leven waagden voor het vaderland, dat hun dierbaar was. Dat deden ook de mannen van Tirol, nu precies honderd jaar geleden.

Napoleon had Tirol in bezit genomen. Doch de aan-voerders der Tirolers maakten afspraak met de Oosten-rijksche regeering, om op het geschikte oogenblik den overwinnaar tegen te staan. Oostenrijk zou den oorlog verklaren en Tirol zou zich vrijmaken. Napoleon stond in Spanje en had de handen vol, want ook daar was een volk, dat zich zijn vrijheid niet ontrooven liet. Geen beter tijd was te vinden.

Doch wat kon men uitrichten tegen Napoleon? Onbe-rekenbaar was hij in vindingrijkheid en in stoutmoedigheid. Al zijn troepen had hij in Spanje noodig, doch hij riep slechts de recruten een jaar te vroeg op, en mengde de nieuwgeworven troepen tusschen zijn veteranen. Zoo trok hij op tegen Oostenrijk, en de slag bij Wagram nood-zaakte Keizer Franz tot den vrede. De dappere Tirolers hadden inmiddels de Franschen uit hun bergland ver-jaagd, maar Oostenrijk stond reeds bij den wapenstil-stand Tirol af. De Tirolers erkenden dat niet, en kregen dus wederom de gansche macht van Napoleons leger tegenover zich. Onder aanvoering van Andreas Hofer, Peter Mayr, Haspinger en Speckbacher, streden ze tot het uiterste, en dreven de Franschen andermaal terug. Doch de vrede werd gesloten, en Tirol werd Fransch verklaard. Een oogenblik onderwierpen zich de bergbewoners, maar slechts korten tijd proefden ze de bitterheid der tirannie,

of ze stonden ten derden male op, alleen tegenover den geweldige, want de hulp van Oostenrijk, waarop ze in stilte bleven hopen, kwam niet.

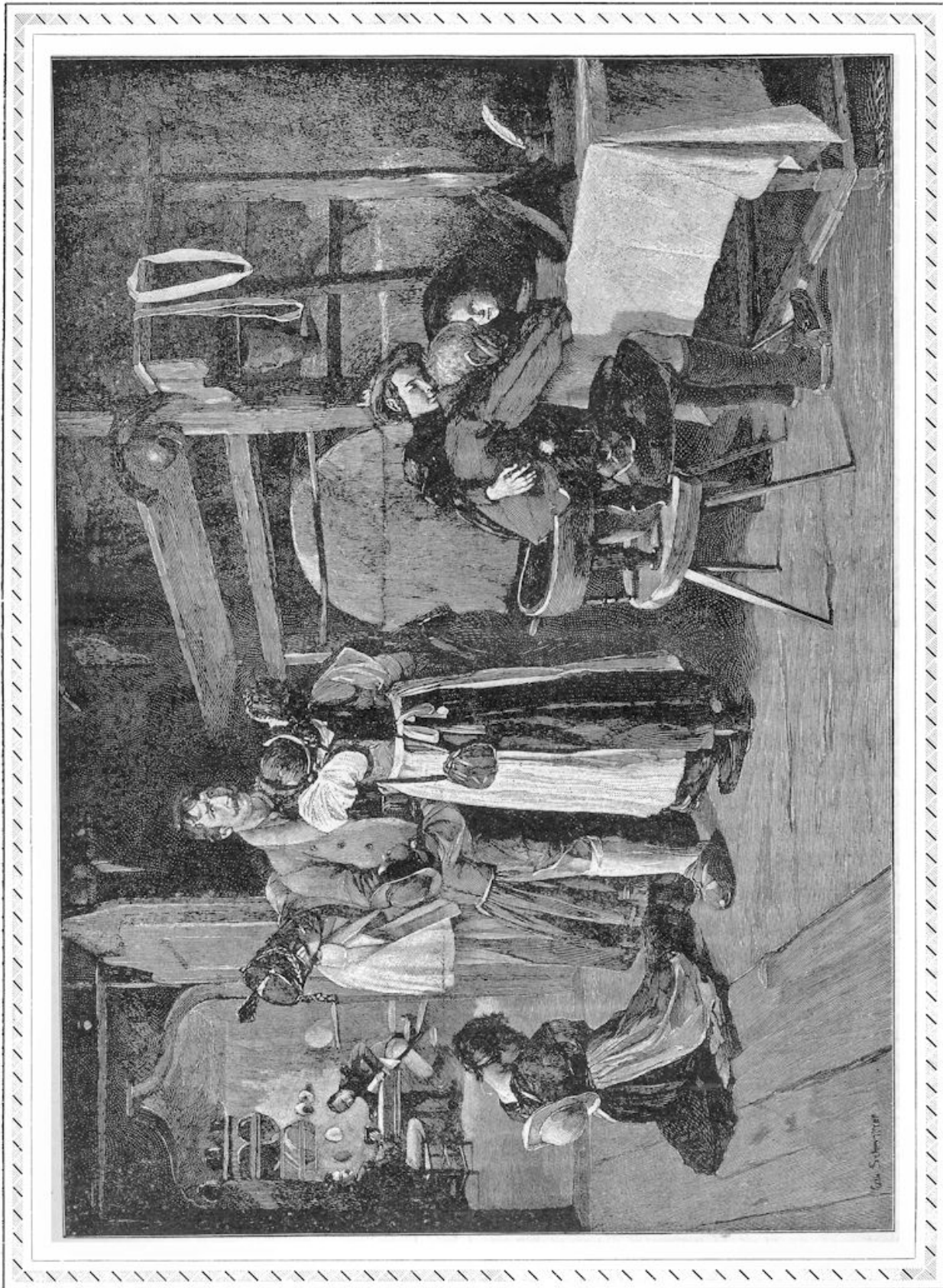
Thans werd de strijd hun te machtig. Tegen de macht van den overweldiger moesten ze het afleggen, hoe groot hun dapperheid ook was, hoe ze ook van alle voordeelen van hun Alpen gebruik wisten te maken. Tirol werd onderworpen, sommige der aanvoerders ontkwamen, maar Andreas Hofer en Peter Mayr vielen den vijand in handen. En Napoleon, die, verblind door de aanbidding van eigen grootheid, geen grootheid in een tegenstander kon zien, veroordeelde de twee dappere mannen tot den dood.

Ieder kent en zingt de geschiedenis van Andreas Hofer, die „noch in Banden frei” was, en die te Mantua dood-geschoten werd. Niet minder droevig was het lot van zijn wapenbroeder. Peter Mayr mocht afscheid nemen van de zijnen onder geleide van Fransche soldaten. Is er iets wreeders te bedenken dan dat afscheid? Daar staat hij in zijn jonge kracht, met de bewustheid, dat strake de welgemikte kogels van een afdeling scherpshooters zijn borst zullen doorboren. Maar hij staat. Hij heeft het wel geweten, van te voren wel, dat zijn leven de inzet was bij het hooge spel, dat hij speelde; maar hij had de vrijheid van Tirol van meerder waarde geacht dan eigen leven. Zijn oude vader bezwijkt van smart; zijn geest-kracht is niet meer gelijk aan die zijns zoons, en hij staat niet meer. Maar de kinderen, die straks vaderloos zullen zijn, zijn van het echte ras; zij trachten den ouden man te troosten; ze beseffen, al kunnen ze er zich geen reken-schap van geven, dat hun vader hun troost niet noodig heeft. Peters zuster werpt zich den soldaat aan de voeten, alsof ze hem verteederen wil, den soldaat, die zich wel wil laten verteederen, maar die het niet mag; die wel den heldenmoed en de vrijheidszucht waardeeren kan, maar geen macht heeft om de inspraak van zijn hart te volgen. Maar Peters vrouw smeekt niet. Al breekt haar het hart bij het afscheid, zij wil den man niet week maken, dien ze meer liefheeft dan haar leven, voor wiens leven zij het hare ten offer zou willen brengen, en dien ze te meer waar-deert en te hooger acht om zijn opoffering. Zij bezwijkt niet als zuster of vader, ze staat; staande neemt zij af-scheid voor altijd. En Peter Mayr staat. Niet dat zijn leven verloren is, is hem de grootste smart, maar dat zijn land geknecht is. Doch in die droefheid heeft hij één blijde hope: een volk, dat zulke helden bij menigte heeft, is niet voorgoed verloren; de dag zal komen, dat Tirol nogmaals opstaan zal, en dan zal de dag der vrijheid aanlichten. Laat hij zelf ondergaan, Tirol zal vrij zijn.

Zoo gaf Peter Mayr zijn leven voor de vrijheid van zijn land.

Wij kennen ze ook in onze geschiedenis, de mannen, die de vrijheid des lands een prijs achtten, meer waard dan alle bezit, meer dan het aardsche leven. Wij, kinderen der twintigste eeuw, gevoelen dat niet zoo meer; het is reeds zoo lang geleden, dat onze vrijheid aangetast werd, en voor ons is de worstelstrijd onzer voorouders tegen Spanje, is ook de strijd tot bevrijding uit het Fransche geweld, nu honderd jaar geleden, weinig meer gebleven dan een schoone, romantische overlevering, waarbij wij, nuchtere verstandsmenschen, soms durven meenen, dat de vrijheids-helden schitterende dwazen waren. Wij hebben de geest-drift voor de volksvrijheid verloren; ze slaapt althans. Wie weet, als die vrijheid eens weer werd aangetast, of ook onze natie niet weer zich zou verheffen als van ouds en den overweldiger aangrijpen met een moed als van voorheen. Doch laten we hopen, dat het niet noodig is.

En toch, er is een opoffering van het leven, nog hooger staande dan de opoffering voor de vrijheid. Want in deze opoffering schuilt nog zelfzucht. Doch waar de helden der zee hun leven wagen voor de slachtoffers van den storm; waar helden der mijnen in rook en vuur afdalen om menschenlevens te redden; waar helden der puinen in Messina's bouwvallen doordringen, Italië's koningin

voorop, om te helpen en te redden wat nog te redden is, daar klopt ons hart van hooger bewondering, want daar is alle zelfzucht weg, en wordt het leven alleen gewaagd voor den medemensch, dien men liefheeft.

En nog hooger klimt de bewondering en de eerbied, als we het oog richten op dien Eénen, die Zijn leven gaf, niet voor Zijn naasten, niet voor Zijn vrienden, maar voor Zijn haters, Zijn vijanden. Kan men zich indenken, dat een Peter Mayr zijn leven gaf om Napoleon te redden van het verderf?

En dat deed onze gezegende Heiland! En daarom klimt onze bewondering en onze eerbied voor Hem tot aanbidding. Bovenal als wij het bij ervaring weten, dat wij zelf die vijanden waren, en dat Hij ons behouden heeft.

A. L.

LETTEREN EN TAAL.

Een verdrinken genie.

Wie omstreeks het jaar 1670 Middelburg, de zeer bloeiende Zeeuwsche hoofdstad, bezocht, had alle kans onder de vele vreemdelingen, die destijds nu en dan daar vertoefden, er ook één aan te treffen, die in heel de stad èn beroemd èn berucht was.

't Was een klein manneke, donker van haar, dik en rond, in morsige, havelooze plunje, een echte straatslijper en zwerver, maar die, als men eens even kennis met hem maakte, toch aanstonds het gegronde vermoeden wekte, dat hij wat hoogers was dan hij scheen. Hadt ge gevraagd wie die man was, dan zou men u geantwoord hebben: „O, dat is Beronicus, de dronkenlap, die zoo knap is dat hij wel professors beschaamt.”

Een vreemd, zonderling man was hij, die Petrus Johannes Beronicus, zooals hij waarschijnlijk voluit heette, een raadselachtig wezen, ook wat zijn afkomst en geschiedenis betreft — tot op den huidigen dag.

Vanwaar hij kwam wist niemand. De een hield hem voor een verlopen Franschen hoogleeraar, de ander voor een gewezen Jezuiet of monnik. Van wat geloof of landaard hij was, kwam men nooit te weten. 't Was hem 't zelfde of hij Fransch, Engelsch of Italiaansch sprak; 't ging alles even vlot en vaardig. Ook in onze taal was hij tamelijk bedreven, gelijk in meer. In oude talen was hij zelfs een meester.

Doch diezelfde man scheen de waarde van den schat, dien hij droeg, willens te minachten. Als een schooier liep hij, die kind noch kraai te Middelburg had, zoolang hij geld bezat van de eene kroeg in de andere, ja bracht dagen achtereen in gemeene herbergen door. Was zijn geld op, dan ging hij als „scharlesliep” de huizen rond om met messenslijpen wat te verdienen, of bood zich aan om den schoorsteen te vege! 't Liefst echter speelde hij op de markt onder 't gemeene volk voor potsenmaker of goochelaar. De zoo verdiende duiten kwamen weer voor het meerendeel bij den kroegbaas terecht.

't Spreekt vanzelf, dat zulk een zonderlinge straatfiguur de algemeene aandacht trekken moest, ook ver buiten Middelburg. Wie is die man, vroeg men zich af, hoe is het zoover met iemand van zooveel gaven gekomen? Wat drijft hem zoo te dolen? Doch op al deze vragen is nooit een antwoord gegeven. Men weet alleen, dat Beronicus vele jaren lang in Frankrijk, Engeland, en vooral in ons land heeft gezwoeren.

Ook de beroemde hoogleeraar Jan Frederik Gronovius had van den Middelburgschen zonderling hooren spreken, en besloot eens de proef te nemen of die werkelijk zoo knap was. Dat viel mee en tegen, al naar men 't neemt. Mee voor Beronicus, die alle verwachtingen overtrof, tegen

voor den hoogleeraar, die ten slotte maar liever geen Latijn met den schoorsteenveger sprak, uit vrees door dezen op fouten betrapt te worden. Al even leelijk liep professor Gymnich uit Duisburg er in, die hoogleeraar in de Grieksche taal was en wel eens met Beronicus in die taal wou spreken. Het gesprek duurde heel lang, totdat de Middelburgsche goochelaar eindelijk uitriep: „Professor, het begint mij te verdrieten langer Grieksch met u te praten; want waarachtig, mijn leerlingen, die maar een jaar bij mij geweest zijn, zouden het beter spreken.”

Zooals de lezer merkt, gaf Beronicus ook les, en wel aan jongelui. Hij had alleen daarmee reeds een rijk bestaan kunnen hebben. Doch soms was de leeraar dagen lang zoek of stond op de markt voor gek te spelen. Zoo verliep alle deugdelijk werk. Meermalen werden hem eervolle betrekkingen aangeboden, maar hij bedankte er altijd voor. „Gij kunt een hoogleeraarspost bekleden,” was hem soms gezegd; „ge zijt er ten volle bekwaam voor.” Doch zijn antwoord luidde: „In zoo'n gewurm van een leven heb ik geen zin.” Zei men hem, dat hij het toch zooveel beter hebben kon, dan gaf hij doodkalm tot bescheid: „*Natura parvo contenta*” — de natuur is met weinig tevreden. Dit was zijn lijfspreuk, die hij echter ongelukkig in de kroeg vergat.

Lomp en onbeschoft kon Beronicus zijn zelfs tegenover mannen van hoogen stand. De sterke drank speelde natuurlijk daarbij een groote rol. Temeer stak daarbij zijn kennis, belesenheid en geleerdheid af. Hij kende vele oude Grieksche en Latijnsche schrijvers uit het hoofd, zooals Homerus en Aristophanes, Horatius, Virgilius, Juvenalis en Plinius. Gedeelten uit die schrijvers wist hij met gemak aan te geven naar boekdeel, hoofdstuk en vers. Zijn geheugen was trouwens onbegrijpelijk sterk en trouw. Daarbij bezat hij een zeer scherp oordeel. Echte en onechte schriften wist hij van elkaar te onderscheiden; goede spreekwijzen met ongemeen vernuft te onderscheiden van slechte. En dat was nog het hoogste niet.

Doch reeds blijkt den lezer, wat groote gaven God aan dezen man had geschonken, die de grootste geleerden zijns tijds overtrof. De Schrift echter leert ons de gaven Gods te *besteden*, onze talenten niet in de aarde te begraven, maar er mee te *woekeren*. Dat vergat Beronicus. Alle hooger beginsel was hem vreemd. Zingenot, ongebondenheid, losbandigheid, maakten zijn gaven waardeloos. Want dezen wijze ontbrak de hoogste wijsheid, namelijk te leven ter eere Gods. Deze groote geest leefde toch slechts voor het stoffelijke; zoo moest hij te gronde gaan.

Op zekeren tijd bracht de vermaarde dichter Johannes Antonides van der Goes een bezoek aan Middelburg. Aldaar in gezelschap trof hij een aanzienlijk jongmensch aan, die van Beronicus, als deze nuchter was, onderwijs ontving, en die ongelooflijke dingen wist te vertellen van de bekwaamheid en het stalen geheugen zijns leermeesters. Al de aanwezigen verbaasden zich over wat zij hoorden, en tenslotte begeerden allen den wonderlijken man te zien. Op staanden voet werd iemand gezonden om zoo mogelijk Beronicus te halen. 't Duurde niet heel lang of de geroepene verscheen. Uiterst slordig in de kleeven, klein, onaanzienlijk, leek hij allesbehalve professoraal. Velen keken vreemd op van de verschijning, doch „toen men hem nader bezag toonden zijn glinsterende oogen en de verhevenheid van zijn wezen, dat er iets ongemeens in hem verscholen lag.” Zijn waggelende gang wettigde echter het vermoeden, dat hij weer een weinig „aangeschoten” was.

Hij nam plaats. Een van het gezelschap deelde hem mee wat zoo pas van hem was verteld, en vroeg hem of dat alles werkelijk zoo was.

„Ja, dat is alles zoo,” zei Beronicus.

De lieden keken elkaar aan. Ze hielden het blijkbaar voor dronkemanspraak, en een was dan ook zoo vrij om te zeggen:

„Beste vriend, dit is toch kwalijk te gelooven; 't is wat heel sterk.”

Maar dit kwam de eer van Beronicus te na. Hij stooft geweldig op en riep uit: